

sjølv at han er takksam for den hjelpa han har fått til å skrive skjønnlitteratur. Kanskje han skulle ha bedt om meir hjelp.

Alt som står i boka, er rett og sant. Det er ikkje ei bok du må lese. Men om du likevel gjer det, vil du kunne risikere å få ny og viktig innsikt om det å vere medmenneske.

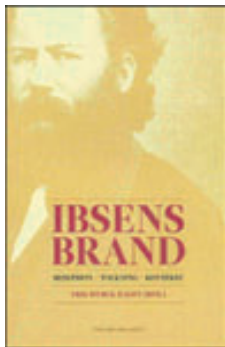
John Nessa

Institutt for samfunnsmedisinske fag
Universitetet i Bergen

Litteratur

1. Rogg. Snill i egoismens tidsalder? Anmeldelse av: Einhorn S. Kunsten å være snill. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 1795.
2. Hjort PF. Visdom er målet! Anmeldelse av: Einhorn S. Veier til visdom. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1379.

Interessant om Brand

Erik Bjerck Hagen, red.

Ibsens Brand

Resepsjon, tolkning, kontekst. 340 s.
Oslo: Vidarforlaget, 2010. Pris NOK 299
ISBN 978-82-7990-100-6

Ibsens Brand er en antologi som omhandler det dramatiske diktet *Brand* som ble utgitt i 1866. Boken inneholder en innledning og 11 kapitler og er redigert av litteraturviteren Erik Bjerck Hagen ved Universitetet i Bergen. Til sammen ti forfattere og litteraturforskere har bidratt. Kapitlene er organisert under tre overskrifter: *Resepsjon*, *Tolkning* og *Kontekst*. Vi kjenner Brand som en ung prest med en sterk kallstanke. Han mener at kristendommen er blitt utvannet og krever at tro og liv må henge sammen, og at viljen må være det bærende i menneskers liv. Doktoren spiller en sentral rolle i *Brand* og er en av dem som går i rette med den steile presten og formaner ham om å være human. «Human! Ja, dette slappe Ord», repliserer Brand.

I innledningskapitlet gjør Bjerck Hagen rede for de ulike hovedretningene i hvordan lesere har oppfattet og vurdert *Brand*: Lesninger som er heroiserende, lesninger som har sympati med Brand, men som vektlegger hans tragiske feil, kristne lesninger som fordømmer hans hovmod, kritiske lesninger og komiske lesninger. Det er interessant at stykket stadig fremtvinger ulike tolkninger, og Bjerck Hagen konkluderer: «Forbausende få av spørsmålene som har ridd debatten, er nå nærmere noen løsning; forbausende mange engasjerer uavkortet.» *Brand* er en tekst som pendler mellom komedie og tragedie, og denne sjangerblandingen bidrar til å gjøre teksten mer kompleks og mer åpen for ulike tolkninger, mener Bjerck Hagen. De øvrige bidragene omhandler bl.a. oppsetninger av *Brand*, hvilken plass stykket har hatt i skolen, viljesproblemet, Brands visjoner, etiske perspektiver og betydningen av landskap og landskapsbeskrivelser i stykket. I tillegg er det tre fortolkninger av stykket i lys av nyere teori.

Antologien er godt forankret i litteraturen og byr på interessant og spennende lesning. Bidragene kan leses uten litteraturfaglig bakgrunn, og de gir leseren et mer reflektert forhold til Brand som litterær skikkelse, og til de ulike måtene man kan forstå ham på. Man får øynene opp for subtile hentydninger, metaforer og symbolikk. Jeg kan anbefale boken for alle som er interessert i Henrik Ibsen.

Jan C. Frich

Avdeling for helseledelse og helseøkonomi
Institutt for helse og samfunn
Universitetet i Oslo

Angst – avgrunn og avhengighet

Modolf Moen

Sistemann på jorda

112 s. Oslo: Kagge forlag, 2010. Pris NOK 299
ISBN 978-82-489-0989-7

Møtet med den enkelte pasient gir en annen type innsikt og forståelse av den psykiske lidelsen enn en lærebok. Slik innsikt kan også komme til uttrykk gjennom skjønnlitteraturen hvor forfatterne lar oss bli kjent med sine lidende figurer og deres univers. I debutboken *Sistemann på jorda* skriver Modolf Moen om sin egen angstfylte barndom.

Boken består av 16 kapitler fordelt på 112 små sider. Forfatteren, som er journalist, veksler mellom avsnitt der han forteller om oppveksten til Modolf i tredje person, og avsnitt der han reflekterer rundt hendelsene i barndommen, og hvordan han nå som 26-åring opplever seg selv og angsten sin.

Tittelen viser til det grunnleggende i lille Modolfs angst, nemlig å skulle bli forlatt uten den tryggheten som foreldrene kan gi ham. Denne separasjonsangsten viser seg i en overdreven bekymring for foreldrenes, og særlig farens, liv og helse. Overnattinger hjemmefra er nærmest utenkelig frem til konfirmasjonsalder, og det samme gjelder det å ligge alene i egen seng gjennom en hel natt. Han blir fysisk syk av å skulle gå i bursdagsselskap. Modolf skjønner etter hvert at han ikke er som alle andre barn, og får en bekymring i tillegg: Skal han aldri bli en vanlig gutt? Det får ham imidlertid til å bestemme seg for å gjøre noe aktivt for å bli kvitt angsten. Første forsøk er å be til Gud, noe som ikke virker. Deretter vil han utsette seg for farefulle inntrykk gjennom voldelige spill og filmer, en slags herding. Grev Dracula tar nattesøvnen fra ham, men etter hvert tåler han mer og mer, og han får en begynnende følelse av egen kontroll. Han oppdager også at gode skoleprestasjoner gir økt kontroll og følelse av trygghet. Som tenåring tar han mot til seg og klarer å sove alene på gutterommet, i tillegg til at han tør reise på konfirmantleir hvor han til og med oppfører seg litt bøllete.

Forfatteren sporer angstens røtter til avgrunnen i tilværelsen; at vi alle skal dø. Likevel antyder han også at det er noe godt og positivt ved å være redd for å miste menneskene rundt seg, nemlig den gode avhengigheten som gir livet mening.

I tillegg til å gi et fenomenologisk innblikk i separasjonsangst hos en gutt viser forfatteren hvordan det går an å få kontroll over den. Han beskriver erkjennelsen av problemet, beslutningen om å gjøre noe med det og ikke minst ulike varianter av eksponerings- og trening.

Boken er en liten og lettlest innføring i noe av angstens fenomenologi hos barn. Jeg kan anbefale den til alle som ønsker å forstå mennesker med usynlige lidelser som angst, bedre.

Ingvor Bjelland

Klinikk psykisk helsevern for barn og unge
Haukeland universitetssykehus